

SZOCIÁLIS ÉLETPÁLYAMODELL

- A szociális ágazatban dolgozókra a közalkalmazottak jogállásáról szóló törvény vonatkozik.
- A szociális dolgozók a 1993. évi III. tv szerint felsorolt szociális alapszolgáltatások és szakszolgáltatások működésében résztvevő intézmények, hatóságok alkalmazottai.
- Az állami szociális szférában dolgozók összlétszáma 2015-ben 102 800 fő volt.
- 2015-ben a szociális ellátás területén kifizetett bruttó átlagkereset kiegészítő pótlékkal együtt 109 802 forint volt.
- A gyermekek napközbeni ellátásával foglalkozók átlagbéré a szociális szférán belül a legkevesebb, 2013-ban a nemzetgazdasági átlag 53 százaléka volt.
- A pedagógus életpályamodell kiterjesztése a bölcsődei gondozók csupán 14 százalékát érintette.
- A szociális életpályamodell bevezetését a kormány 2017-re tervezi.
- A szociális dolgozók bérlükét az egészségügyi dolgozók bértáblájához kívánják igazítani.

Jelen Infojegyzet a szociális ellátásban dolgozók számára tervezett életpályamodellről, a szociális szféra helyzetéről és bérrendezéséről nyújt általános áttekintést.

A **szociális biztonság**hoz való jog a szociális ellátások összessége által nyújtott megélhetési minimum állami biztosítása. A társadalombiztosítás, a szociális ellátáshoz való jog ennek részét képezi. Magyarország [Alaptörvénye](#) értelmében az ellátáshoz való jogot a társadalombiztosítás útján és szociális intézmények rendszerével valósítja meg az állam. Az állam széleskörű jogosítványokkal rendelkezik a szociális ellátásokon belüli változtatásokra, a gazdasági viszonyok függvényében. A szociális intézmények működtetése és az ott dolgozók foglalkoztatása elsősorban állami feladat.

A **szociális terület szabályozásáért** több a szociálpolitikát átfogó törvény felelős. A szociális ágazatban dolgozókra elsősorban a közalkalmazottak jogállásáról szóló [1992. évi XXXIII. törvény](#), valamint ennek végrehajtásáról szóló [257/2000. \(XII. 26.\) Korm. rendelet](#) vonatkozik. A gyermekvédelemben a [15/1998. \(IV. 30.\) NM rendelet](#) az irányadó. A nem állami fenntartású szociális intézmények dolgozói a [Munka Törvénykönyve](#) hatálya alá tartoznak. A 2014-ben kezdődött bérrendezés kapcsán született rendeletek ágazati és kiegészítő pótlékokat vezettek be a szociális dolgozók számára. A kormány bejelentette, hogy szociális életpályamodell bevezetését tervezi a szféra bérhelyzetének rendezésére.

A SZOCIÁLIS SZAKMÁT ÉRINTŐ VÁLTOZÁSOK EURÓPÁBAN

Somogyi Ildikó egy nemzetközi tanulmánykötet elemzéseit vizsgálva, az európai szociális szakma helyzetéről megállapítja, hogy a szociális szféra megbecsülése a társadalomban betöltött szerepéhez képest nemzetközileg is igen csekély, miközben a szakma érték- és normarendszere átalakulóban van. **A szociális területen dolgozók az elmúlt években egyre kevesebb figyelemben részesülnek.** A gazdasági válság hatására visszavonuló jóléti állam negatívan hat a professzionális szociális munka feltételrendszerének biztosítására, és eredményességére. A pénzügyi ellátások garantálása nem követi a munkanélküliek számának növekedését, a szolgáltatások körének szűkülését, színvonalának csökkenését. Az ellátottak számával és szükségleteinek növekedésével a társadalmi feszültségek is növekednek. Ilyen körülmények között a szociális munkások feladata egyre inkább az ellátott ellenőrzése, sem mint a leszakadók segítése, visszailleszkedésének előremozdítása. Kiemeli, hogy Bologna-folyamat segítette az irányelvek és stratégiák összehangolását, szociális munka fogalmának modernizálódását, ideológiájának megszilárdulását, támogatta a szakma identitás keresését ([Somogyi 2015.](#)).

Európai szinten a szociális ellátásban dolgozók szakszervezeteit az 1978-ban alapított **Közszolgálati Szakszervezetek Európai Szövetsége** ([EPSU](#)) fogja össze.

A SZOCIÁLIS SZFÉRA MAGYARORSZÁGON

A szociális dolgozók a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról [1993. évi III. tv](#) szerint felsorolt szociális alapszolgáltatások és szakszolgáltatások működésében résztvevő intézmények, hatóságok alkalmazottai. Ezen széles spektrumon belül ide tartoznak: a gyermekvédelemben dolgozók (gyermekjóléti szolgálatok, családsegítők, gyámhatóságok, bölcsődék, gyermekek átmeneti otthona, családok átmeneti otthona, gyermekvédelmi szakszolgálatok, gyermekotthonok dolgozói); nappali ellátásban dolgozók; idősellátásban dolgozók (ápolást, gondozást végző intézmények, időskorúak gondozóháza, idősek otthona); fogyatékos ellátásban dolgozók (fogyatékos személyek otthonai és rehabilitációs intézményei); szociális munkások; falugondnokok; közösségi gondozók és koordinátorok; támogató szolgáltatók; hajléktalan ellátó intézmények; szenvedélybetegeket ellátó intézmények és egyéb szociális intézmények dolgozói. A [KSH adatai szerint a szociális szférában dolgozók létszáma 2015-ben 226 700 fő volt](#). Költségvetési intézményben ezek közül 102 800 fő dolgozott ([KSH 2016.](#)).

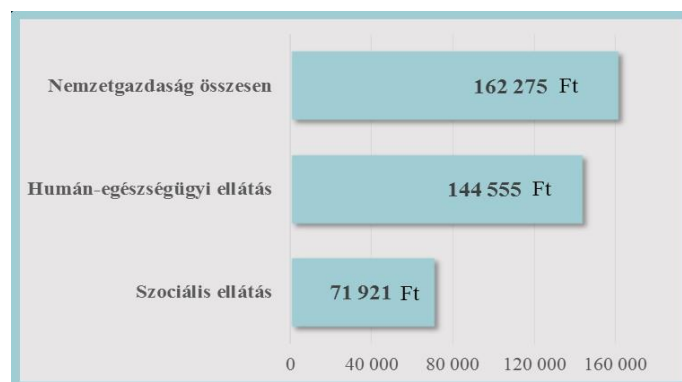
A szociális pálya vonzása, motivációja csekély, a túlterheltség és az anyagi megbecsülés hiánya miatt. A [Magyar Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálatok Országos Egyesületének elnöke szerint](#) ezek az intézmények állandó szakember hiánnyal küzdenek. A szakember szerint az óriási pszichikai nyomás és lelki teher miatt tömegesen hagyják el a pályát.

A szociális dolgozók bérvizonyai

A [KSH adatai szerint](#) 2015-ben az átlagos bruttó kereset 247 746 forint volt. Ebben az évben is a humán-egészségügyi, szociális ellátás területén voltak a legalacsonyabbak a bérek, a bruttó átlagbér ezen a területen 146 754 forint volt. Tovább rontja a képet, ha egészségügyi és a szociális terület béreit külön nézzük. Az egészségügyi ellátás területén a bruttó átlagbér 220 694 forint, míg a szociális ellátás területén a 2015-ben kifizetett kiegészítő pótlékkal együtt összesen bruttó 109 802 forint volt.

A gyermekek napközbeni ellátásában dolgozók havi átlagbére 2013-ban a nemzetgazdasági átlag 53 százalékát érte el csupán ([KSH 2014/82](#)). A pedagógus életpályamodell kiterjesztése a felsőfokú végzettségű bölcsődei gondozókra és szakemberekre Szűcs Viktória a [Bölcsődei Dolgozók Demokratikus Szakszervezetének elnöke szerint](#) csupán a dolgozók 14 százalékát érintette.

1. ábra: Az egészségügyi és szociális ellátás területén dolgozók havi nettó átlag-keresete 2015.

Forrás: [Infoszolg/KSH 2016.](#)

Az [Alapvető Jogok Biztosának Jelentése](#) 2013-ban megállapította a szociális gondozók hátrányos megkülönböztetését a bérezés terén, mivel az egészségügyi dolgozókhoz képest azonos munkáért (idősgondozás, betegápolás) kevesebb bért kapnak.

BÉRRENDEZÉS ÉS ÉLETPÁLYAMODELL

A szociális dolgozók érdekvédelmi szervezetei 2008 óta demonstrálnak és követeltek béremelést. Az érdekegyeztetés előremozdítása érdekében 2015 decemberében a szociális ágazat reprezentatív szakszervezeteinek – a Pedagógusok Szakszervezete, a Magyar Köztisztviselők, Közalkalmazottak és Közszolgálati Dolgozók Szakszervezete valamint a Bölcsődei Dolgozók Demokratikus Szakszervezete – részvételével megalakult a [Szociális Ágazati Érdekegyeztető Fórum](#).

2013 decemberében a szociális és családjáért felelős államtitkár [bejelentette](#), hogy körülbelül 91 ezer alap- és szakellátásban dolgozó embert érint majd a készülő **szociális ágazati életpályamodell**. Ennek első lépése lett a szociális ágazati pótlék, amely 5-11 százalékos, vagyis

6-17 ezer forintos emelést kívánt elérni. A kormány **szociális életpálya munkacsoportot** alakított a béremelés véghezviteléhez, amelyben civil és érdekvédelmi szervezetek is helyet kaptak.

Ágazati bérpótlék

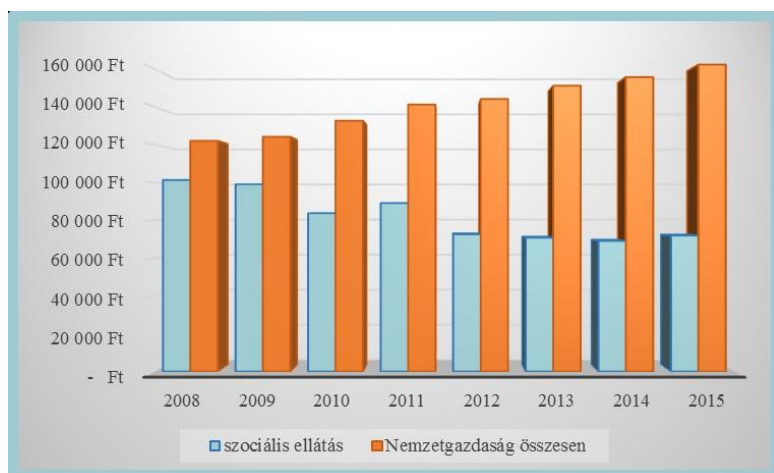
A [19/2014. \(II. 3.\) kormányrendelet](#) értelmében a közalkalmazottakat a besorolásuk alapján ágazati pótlék illeti meg, melynek mértékét a [257/2000. \(XII. 26.\) Korm. rendelet](#) 5. számú melléklete tartalmazza. A kormány 2015. júliusára újabb emelést jelentett be, amelynek mértékével továbbra is elégedetlen volt a szektor. A Független Egészségügyi Szakszervezet elnöke a 2015. tavaszi tüntetésen [hangsúlyozta](#), a szociális ágazat munkavállalóinak több mint 75 százaléka a létminimum alatti jövedelemből él, nélkülöznek, máról holnapra élnek, többen éheznek. Létrejött az [Állj ki magadért! – Szociális selfie](#) Facebook oldal, amelyet a tüntetéseket szervező szakszervezetek hoztak létre. Több ezer szociális gondozó, szociális

A kiegészítő pótlék összege fizetési osztály, illetve a közalkalmazotti jogviszonyban töltött évek alapján kerül megállapításra ([257/2000. \(XII. 26.\) Korm. rendelet](#) 6. számú melléklet). A kiegészítő pótlék összege 1 650 Ft és 68 722 Ft között változik, iskolai végzettség, korábbi illetményemelések érvényesített hatásának függvényében. A kiegészítő pótlék a magasabb végzettségű foglalkoztatottak számára biztosít nagyobb összegű béremelést.

A kiegészítő pótlék a közalkalmazotti jogviszonyban teljes munkaidőben foglalkoztatottakra, és a költségvetési támogatásban részesülő nem állami szociális fenntartónál munkaviszonyban foglalkoztatott munkavállalókra terjed ki.

A kiegészítő bérpótlék 66 418 fő részére biztosít átlagosan bruttó havi 16 000 Ft bérkiegészítést. ([EMMI 2015.](#)) A kiegészítő pótlék kifizetéséhez kapcsolódóan a fenntartók – az ágazati pótlékhoz hasonlóan – költségvetési támogatásra jogosultak.

2. ábra: A szociális ellátás területén dolgozók havi nettó átlagkeresete 2008-2015.

Forrás: [Infoszolg/KSH 2016.](#)

munkás, nővér, kisgyermeknevelő töltött fel magáról fotót munkakör, életkor vagy a szakmában töltött idő, nettó fizetés megjelölésével, hogy felhívják a döntéshozók figyelmét a szakma tarthatatlan helyzetére.

Kiegészítő bérpótlék

A kormány a szociális szférában dolgozók részére 2015. július 1-jétől bérkiegészítést állapított meg ([165, 166/2015. Kormányrendelet](#)).

Szociális életpályamodell

Az EMMI szociális ügyekért és társadalmi felzárkózásért felelős államtitkára a szociális életpályája modell bevezetését [2016 elejére](#), később [2017-re datálta](#). Bejelentette, hogy a kormány bérpótléokra 2014-ben 12 milliárd forintot fordított, a bérkiegészítésre ugyanakkor 7,5 milliárdot, 2015-ben 20 milliárdot, 2016-ban pedig 28 milliárd forintot kíván költeni. Az életpályáról szóló egyeztetések 2013 óta zajlanak a szakmai érdekképviselők és a minisztérium között. A minisztérium 2016 nyarán szándékozik javaslatát a kormány elé terjeszteni. Ennek elfogadása esetén **az életpályamodell 2017 közepén indulhat el**. A kormány 2016-ra is elkötelezte magát, hogy fizesse a dolgozóknak az ágazati és kiegészítő bérpótlékot ([380/2015. Kormányrendelet](#)), azonban ez nem épül be a dolgozók alapfizetésébe.

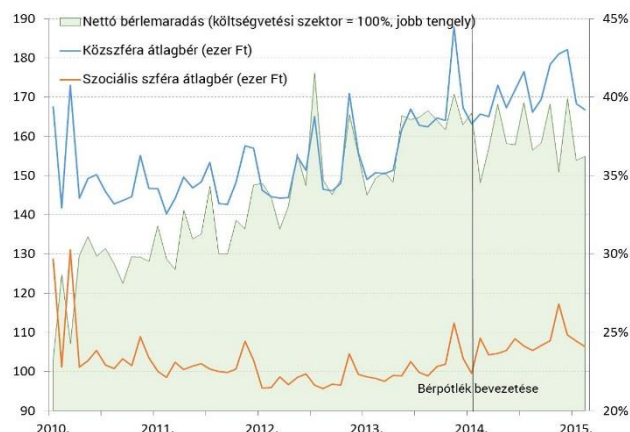
A Szociális Munkások Demokratikus Szakszervezete elnökének az [egyeztetésekről írt összefoglalója](#) alapján a tervezett önálló szociális ágazati életpályamodell az ágazat minden

munkavállalójára kiterjed, fenntartótól függetlenül. A bértábla alapját az önálló „A” kategória bére jelenti, amely a tárca törekvései szerint a minimálbérrel egyezik meg. A többi fizetési kategória végzettség és a munkában töltött idő alapján lesz kialakítva. Az új modell nem járhat bércsökkenéssel, ennek érdekében kompenzációs rendszert alakítanak ki. Az ágazati bérpótlék alapbéresítésre kerül. A bértábla bevezetésével a kereseti viszonyok megközelítik az egészségügyi (szakdolgozói) bértáblában foglaltakat, de nem érik el azt. Megújult továbbképzési rendszer kialakítására kerül sor, amelynek célja a szakmai innováció fejlesztése. A munkavállalók a továbbképzések teljesítésével többletbérré válnak jogosulttá.

A [Magyar Szegénységellenes Hálózat vizsgálta](#) az életpályamodell bevezetésének fedezetét a 2016. évi költségvetésben. Eredményeik szerint sem releváns információ, sem pénzügyi tétel nem szerepelt a tervezetben.

A Szociális Munkások Demokratikus Szakszervezete ([SzMDSz](#)) összeállította a 2016. évi [ágazati és kiegészítő pótlékokról szóló táblázatot](#) a közalkalmazotti bértábla szerint, mivel annak kiszámítása problémát jelentett a szakmában dolgozóknak.

3. ábra: A szociális szféra bérelmaradása a közszférához képest 2015.

Forrás: [Civilek a költségvetésről 2015.](#)

A [Civilek a költségvetésről projekt](#) keretében 2016-tól 16 civil szervezet vizsgálja a költségvetés fedezeti oldalát a kormányzati ígéretek alapján. A civil és érdekvédelmi szervezetek is [hiányolják](#) a szociális ágazati béremelések (életpályamodell) számszerű megjelenését a 2017-es költségvetésben. A kormány 2017-es [költségvetés tervezetben](#) a szociális dolgozók jövedelmének kiegészítésére a közel 14 milliárd forintot biztosítana az önkormányzatoknak ([Magyar Idők 2016. május 4.](#)).

Források:

- Téglási András: A szociális állam „erodálása” vagy megmentése? avagy a szociális biztonság az új Alaptörvényben In: [Jogelméleti Szemle 2011/4. szám](#)
- Gulyásné dr. Kovács Erzsébet: A gyermekvédelmi szakellátás iránti szükséglet és az ellátási kínálat – [TEGYESZ 2013.](#)
- Szociális statisztikai évkönyv 2014. [KSH 2015.](#)
- Somogyi Ildikó: A szociális dolgozók Európában, [Esély 2015/3.sz](#)
- Magyar Szegénységellenes Hálózat: Lesz-e fedezet a szociális ágazati életpálya finanszírozására a 2016. évi költségvetésben? – [Civilek a költségvetésről](#), 2015. június
- Helyzetkép a kisgyermek napközbeni ellátásáról, 2013. – Statisztikai Tükör, [KSH, 2014/82](#)
- Pedagógus életpályamodell kiterjesztése – Infojegyzet [2015/58.](#)
- Judit Csoba, Gunther Graßhoff, Franz Hamburger: Soziale Arbeit in Europa. Diskurse der Sozialarbeit, Europäisierung, soziale Bewegungen und Sozialstaat. Schwalbach am Taunus 2014.

Készítette: Máté Olga
Képviselői Információs Szolgálat
E-mail: infoszolg@parlament.hu

ORSZÁGGYŰLÉS HIVATALA
KÖZGYŰJTEMÉNYI ÉS KÖZMŰVELŐDÉSI IGAZGATÓSÁG

Internet: www.parlament.hu/infoszolg
Intranet: intra.parlament.hu/infoszolg/
Tel.: (1) 441-4529; (1) 441-6486